

Bildande av Fräkenkärrets naturreservat i Nyköpings kommun

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Reservatets benämning:	Fräkenkärrets naturreservat
Objektnummer:	0480-02-075
Kommun:	Nyköping
Registerområde:	Ludgo- Spelviks församling
Lägesbeskrivning:	Ca 3,5 km sydost om Öster- Malma jaktvårdsskola, topografiska kartan nr 097 4, ekonomiska kartor nr 097 65, 097 66, 097 75 och 097 76
Gräns:	Reservatets gräns är markerad med heldragen linje på karta som tillhör ärendet
Fastigheter:	Torpesta 1:24 samt del av Ökna säteri 1:1, Bogsta-Norrby 2:12 och del av Trollesund 2:1
Markägare:	Staten (Naturvårdsverket), Landstinget Sörmland Privat
Areal:	Ca 135 ha
Därav landareal:	Ca 111 ha
Naturtyper:	Barrblandskog med inslag av löv: 88 ha Myr: 23 ha Sjö/ träsk: 24 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen

BESKRIVNING AV RESERVATET

Reservatet som fått sitt namn av våtmarksområdet Fräkenkärret är beläget strax söder om sjön Likstammen. Kärret - som egentligen utgörs av en igenväxande damm - har tidigare tjänat

driften vid Torpesta kvarn. Kvarndriften upphörde i början av 1940-talet. Fräkenkärret är centralt beläget i reservatet och omges av en bård av barrträdsdominerad skog. På vissa ställen har skogen naturskogsprägel medan andra partier är stark påverkade av skogsbruk. I naturskogen växer bl.a. knärot, en art som minskat kraftigt i länet i takt med naturskogarnas tillbakagång. På flera platser har också grön sköldmossa påträffats. Inom de två nyckelbiotoperna i reservatets södra del, har både Gammelgranslav och Granticka påträffats. Inom ett av dessa områden förekommer rikligt med död ved med högstubbar och lågor. Inom båda nyckelbiotoperna påträffas gammal, delvis senvuxen granskog. Spår av en skogsbrand kan man finna inom ett mindre område längre norr ut, väster om kärret. Det är ändå våtmarken som i huvudsak sätter sin prägel på området och ger reservatet dess karaktär. Det är också till våtmarksområdet som de största naturvärdena är knutna. Våtmarksvegetationen domineras av vitmossor och starr. Däremot förekommer inte, som namnet på reservatet kan antyda, något påtagligt inslag av sjöfräken eller andra fräkenarter i området. Huvuddelen av den mossbevuxna marken är mycket sank och förrädisk att ta sig ut på. Växtligheten är typiskt för dymosskärr med dyblad, hästsvans och dybläddra och en stor förekomst av den i länet sällsynta strängstarren. Kärret har en säregen morfologi genom mosaiken av gungflyn och öppet vatten. Fågellivet är särpräglat och innehåller arter känsliga för störning. Trana häckar i området och de senaste åren (slutet av 1990-talet) har också sångsvan gjort häckningsförsök. Andra arter i området är storlom och fiskgjuse, pärluggla, sparvuggla, grönbena och mängder av grågäss och kanadagäss. Efterhand som skogen kring Fräkenkärret får utvecklas fritt, kommer hela reservatsområdet att få en allt starkare vildmarksprägel.

Reservatet ligger inom ett större område som omfattar sjön Likstammen samt utbredda skogs- och våtmarksområden runt sjön som i sin helhet är klassat som riksintresse för naturvärden.

ÄRENDETS BEREDNING

Genom dåvarande föreståndaren för Öster-Malma Jaktvårdsskola, har de stora naturvärdena vid Fräkenkärret uppmärksammas. Länsstyrelsen har allt sedan 1970-talet varit medveten om områdets höga naturvärden. I avvaktan på att arbetet skulle påbörjas med att säkerställa området som naturreservat har Länsstyrelsen och Domänverket samrått om hur planerade avverkningar skall hanteras inom det tilltänkta reservatsområdet. I samband med Domänverkets bolagisering 1992 föreslog länsstyrelsen att staten skulle behålla ett område runt Fräkenkärret på grund av dess höga naturvärden. Naturvårdsverket förde därefter förhandlingar med Domänverket om detta. Samtidigt förde Domänverket, senare AssiDomän AB, förhandlingar om att sälja hela markinnehavet kring Öster-Malma till Svenska Jägareförbundet. När Svenska Jägareförbundet 1993 förvärvade Öster-Malma fastigheterna fanns därför i köpekontraktet inskrivet, att området kring Fräkenkärret skulle övergå till naturvårdsfonden. De exakta gränserna för det område som skulle överföras direkt till naturvårdsfonden var inte klara vid tidpunkten för markförvärvet. Diskussionerna om den slutgiltiga fastighetsgränsen har därefter förts mellan Svenska Jägareförbundet och Länsstyrelsen. Del av fastigheten belägen i kärrets sydöstra hörn tillhörande Norrby Säteri har 1997 köpts av Naturvårdsverket. Markköpen och fastighetsbildningen är nu avslutade varvid den nya fastigheten Torpesta 1:24 har bildats för naturvårdsändamål. Huvuddelen av våtmarksområdet ägs därför numera av staten, (Naturvårdsverket). En kil av landstingsägd mark i kärrets södra del låg dock utanför reservatet. Likaså tillhörde den innersta delen av en

BESLUT

3(5)

Datum

Dnr

1998-09-25

231-1882-1998

liten vik i Fräkenkärrets sydvästra del Sjösa Gård AB. Länsstyrelsen har dock hela tiden ansett att det skulle vara lämpligt om hela Fräkenkärret kunde ingå i reservatsområdet.

I maj 1998 upprättade länsstyrelsen ett förslag till naturreservat för området. Förslaget sändes på remiss till Naturvårdsverket, Nyköpings kommun, Skogsvårdsstyrelsen, Svenska Jägarförbundet samt vissa ideella organisationer.

Under remisstiden har länsstyrelsen under hand fått kännedom om att två sk, nyckelbiotoper hade lokaliserats på den landstingsägda marken i anslutning till den av staten nyligen inköpta marken i områdets södra del. Eftersom Landstinget inte hade för avsikt att bedriva något skogsbruk inom dessa nyckelbiotoper tog Länsstyrelsen kontakt med Öknaskolan och Landstinget för att förhöra sig om möjligheterna att införliva dessa biotoper i det planerade naturreservatet. Denna kontakt ledde till att Landstinget, förutom de två nyckelbiotoperna, också var positiva till att avstå från skogsbruk på ytterligare skogs- och impedimentmark i anslutning till den statligt ägda marken och som därför skulle kunna ingå i naturreservatet. När dessutom Sjösa Gård AB ställde sig positiv till att låta den del av Fräkenkärret inkl. strandzonen ingå i reservatet utan ersättningsanspråk, innebär detta att naturreservatet kunde utökas med en areal på ca 21 ha. Den utökade arealen består av ca 3 ha sjö/ träsk och ca 18 ha skogs- och myrmark inkl. de två nyckelbiotoperna. Dessa kontakter har alltså varit mycket positiva för naturvården eftersom de nytillkomna markägarna också accepterat att följa de föreskrifter som hade upprättats för den statligt ägda marken inom reservatet, vilket bl a innebär att skogen inom reservatet i huvudsak skall få utvecklas fritt.

Efter att ha beaktat de inkomna synpunkterna från remissorganen samt de synpunkter som framförts från de nytillkomna markägarna och efter samråd med Nyköpings kommun enligt 43 § naturvårdslagen har länsstyrelsen fattat detta beslut.

GRUND FÖR BESLUTET

Fräkenkärrets naturreservat utgörs av en blandning av naturtyper från säregna våtmarksbiotoper som utgör livsmiljöer för ovanliga fågelarter till fastmarkspartier av barrdominerad gammelskog som på sikt kommer att utvecklas till värdefulla biotoper för naturskogsgynnade mossor och lavar samt den lägre faunan.

Området bör särskilt skyddas på grund av dess biologiska värden och betydelse för kännedomen om landets natur.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) förklarar länsstyrelsen området, som naturreservat.

Reservatet skall benämnas **Fräkenkärrets naturreservat**

ÄNDAMÅLET MED NATURRESERVATET

Ändamålet med reservatet är att bevara ett säreget träskliknande våtmarksområde med ett antal ovanliga fågelarter samt omkringliggande skogsområden som på sikt kommer att bilda värdefulla biotoper för arter som kräver gammal skog som livsmiljö.

ÄNDAMÅLET SKALL TRYGGAS

Genom att bibehålla vattennivån i kärret på lämplig nivå samt att inga skogsbruksåtgärder företas inom reservatet och att jakt på fågel, med undantag för ett mindre område i reservatets södra del, är förbjudet.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484, ändrad 1991:1165) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheten inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning
2. anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång
3. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad
4. anordna upplag
5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna
6. avverka eller utföra annan skogsvårdsåtgärd än vad som framgår av skötselplanen
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
8. framföra motordrivet fordon förutom älgdugare för transport av fällt vilt
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
10. upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling
11. kalka mark eller vatten
12. bedriva jakt på fågel med undantag för fastigheten Bogsta-Norrby 2:12, i reservatets södra del, där inga inskränkningar i jakten har beslutats. I samband med den fågeljakt som förekommer några gånger under året i dammen nordväst om reservatsgränsen, får eventuell eftersöksjakt, d v s att hundar apporterar skjutna fåglar, också bedrivas inom reservatet

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. utmärkning av och upplysning om reservatet
2. uppsättning av informationstavlor på platser som bestäms i samband med utmärkningen av reservatet samt eventuellt anläggande av mindre parkeringsplats efter samråd med Svenska Jägareförbundet

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon
2. tälta
3. elda
4. störa djurlivet t.ex. genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 meter
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
- 6 a. plocka växter eller växtdelar med undantag för bär
- 6 b. plocka eller samla lavar eller svampar med undantag för matsvamp
7. fånga och insamla ryggradslösa djur på ett sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs, t.ex. levande och död ved
8. medföra okopplad hund eller annat husdjur
9. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Länsstyrelsen fastställer skötselplanen
2. Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen i Södermanlands län

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bo Holmberg, ordförande samt ledamöterna Alf Egnerfors, Hans Ekström, Göte Eriksson, Ingrid Fäldt, Torsten Holmström, Marita Bengtsson, Viking Jonsson, Tommy Hamberg, Sten E Karlsson, Kristina Malmnäs, Christina Andersson, Henrik Landerholm, Torbritt Bökman och Margareta Wallin.

Bo Holmberg

Bertil Höije